

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 01434

DOS GEZANG FUN NEGER- FOLK

Zishe Bagish

Permanent preservation of this book was made possible

by Ahda Stein

in memory of

David Ben Shlomo Stein

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ז י ש ע ב א ג י ש
ו א ס נ ע ז א נ ג
פ ו ז נ ע נ ע ר - פ א ל ק
א י ב ע ר ד י ב ט ו נ ג ע ז

copyright by zishe bagish, bucaresti
— 1936 —

אַרויסגעגעבן אין 500 עקו.
פאַרלאַג: מ. צעשינסקי שיקאַגע.
נייגעגהונדערט זעקס און דרייסיק.
הילע געציכנט פֿון י. מינאָוויצקי.

edit. m. ceshinsky,
2720 division str., chicago

דעם ערשטן טייל פֿון דאָזיקן בוך שענק איך
אָועק מיין פֿריינט, דעם יידיש־רומענישן
שריפֿטשטעלער אורי בן־הדר, דער
צווייטער טייל איז אין טיפֿער ברודערלעכער
ליבע באַשטימט מיין חבר און פֿריינט
י. ד. איזראַעל; די ערשטע און אייני־
ציקע צוויי מענטשן, וואָס האָבן ביי מיין
קומען קיין רומעניע מיך אַרומגערינגלט מיט
פֿאַמערלעכער און ברודערלעכער וואַרעמ־
קייט, זאָל דאָס זיין מיין באַשיידענער דאַנק.

1

די איבערדיכטונגען וואָס קוֹר
מען אַרײַן אין דער דאָזיקער
אַפטיילונג זענען געמאַכט גע-
וואָרן מיט דער ספעציעלער
דערלויבעניש פֿון נעגער־פּאַעט
ל ע נ נ ס מ אָן ה י ו ז .

לענגסטאָן הייַז

לענססטאָן הייו איז געבוירן געוואָרן אין יאָר
1903, אין מיזורי, ווו ער האָט געלעבט ביז
12 יאָר. נאָכן באַקומען די ערשטע עלעמענ-
טאַרע לימודים, איז ער געוואָרן אַ שיקיינגל
ביי אַ הענדלער פֿון היטן אין קליוולאַנד.
שפעטער — אַ וועגעלע־שלעפּער אין איס-
לאַנד; אַ מאַטראָן, אַ קעלנער, אַ קוכער און
אַ פּאַרטיער אין אַ נאַכטהייל אין פּאַריו.
ער האָט דורכגעוואַנדערט פּראַנקרייך, האָ-
לאַנד, שפּאַניע, איטאַליע, פּאַרמאַנאַל און די
פּאַרייניקטע שטאַאַטן. איצט לעבט ער אין
ניו־יאָרק, ווו ער האָט אויך געלערנט אין
קאָלומביער אוניווערזיטעט.

כ' בין א נעגער

כ' בין א נעגער : מיין געזיכט
איז שוואַרץ. ווי שוואַרץ ס'איז די נאַכט ;
שוואַרץ — ווי אין מיינע אויגן דאָס ליכט ...

איך בין א קנעכט : ס'האַט דער האַר
מיך גענומען צו וואַשן זיין שוועל.
פֿאַר ברויט — צאַפט ער מיין בלוט דערפֿאַר.

איך בין אַן אַרבעטער : מיינע הענט
טורעמען פּיראַמידעס אויף. איך בין
פֿון „ווילוואַרט-בילדינג“ דער צעמענט.

איך בין אַ זינגער : פֿון הויז צו הויז.
איבער דער לענג פֿון אַפֿריקע ביז דזשאַרדזשע.
זינג איך אין לידער מיין טרויער אויס.

אַלעמענס קאַרבן — בין איך:
די בעלגיער שניידן מיינע הענט אין קאַנגאַ.
און אין טעקסאַס לינטשט מען מיך !

איך בין אַ נעגער : מיין געזיכט
איז שוואַרץ. ווי שוואַרץ ס'איז די נאַכט ;
שוואַרץ — ווי אין מיינע אויגן דאָס ליכט ...

אָ פֿ ש ט אַ ם

מיין אַלטער טאַטע איז אַן אַלטער ווייסער מענטש.
און מיין אַלטע מאַמע — אַ שוואַרצע איז.
אויב כּיהאָב אַמאָל באַגריסט מיין אַלטן ווייסן מענטש
צי איך צוריק מיין באַגריס.

אויב כּיהאָב קיינמאָל נישט באַגריסט מיין אַלטע שוואַרצע מאַמע.
און איר געווינטשן זי זאָל אין געהענעם גיין. —
ווינטש איך איצטער בעסער איר און בעט:
זי זאָל מיין זינד מיר מוזיכל זיין.

מיין אַלטע מאַמע איז געשטאָרבן אין אַ צעלט.
מיין אַלטער טאַטע איז געשטאָרבן אין אַ גרויסן שיינעם הויז.
ווי וועל איך שטאָרבן. איך —
וואָס בין נישט שוואַרץ און בין נישט ווייס? . . .

שטרעק אויס...

שטרעק אויס מיינע אָרעמס די גרויסע
אַקעגן דער זון
ביז ס'וועט דער טאָג פֿאַרגיין.
און דערנאָך לאָז רוען מיך אין קילן אָוונט
צופֿיסנס פֿון אַ הויכן בוים.
ביז ס'וועט אויף מיינע אַקסל
אַראָפּנידערן
די שטילע נאַכט.
וואָס איז אַזוי שוואַרץ ווי איך —
טרוים מיינער!

שטרעק אויס מיינע אָרעמס די גרויסע
צום פֿאַנעם פֿון דער זון —
ביז ס'וועט דער טאָג דער קורצער פֿאַרגיין.

לאָז רוען מיך אין בלייכן אָוונט
אונטערן גרויסן בוים...
אַ שטילע פֿאַלנדיקע נאַכט.
וואָס ביזט אַזוי שוואַרץ ווי איך...

ה א ר ב ס ט - ל י ד

די האַרבסט-בלעטער
האַבן די קאַליר פֿון שטאַכל-דראָט.
די שלאַנקע בוימער
אויפֿן «Vulcan Road»
זענען אָנגעטון אין פּורפור און אין רויט,
ווי יינגע קורטיואַנעס.
וואָס וואַרטן זייערע געליבטע אָפּ...
באַלד —
וועלן ווינטערדיקע ווינטן
קומען אַנטבלויזן זייערע לייבער.
און שפעטער —
וועט דער שאַרפֿער,
שניידנדיקער גלעט פֿון קעלט
זייער איינציקע ליבע זיין...

ק א ב א ר ע ט

אויך דאָ. אין קאַבאַרעט
וויינט דער דזשעז אַמאַל.
מען זאָגט: דער ז'זשעז לאַכט,
ווי לאַנג ס'טאַנצן די ווילגאַרע טענצערנס
ביז אין פֿאַרבלייך פֿון נאַכט.
אַזוי
האַט איינע מיר געזאָגט.
אַז זי האָט געהערט וויינען דעם דזשעז.
ווען ס'האַט אויף טאָג
דער מאַרגנרויט
געגרויט.

א יינגע זינגערן

דאָס מיידל וואָס זינגט „סענטימענטאַלע לידער“
אין דאָזיקן קעלער אין האַרלעם.
ווי שיפּילט דער דושעז אַ מידער
פֿון ביינאַכט ביז אינדערפֿרי —
וועט נישט גלויבן דעם.
וואָס טיִאיר זאָגן.
אַז ווי אַ נימפֿע
באַשאַפֿן איז זי
פֿאַר ווילדע כאַיעס מאָגן ...

זי.

וואָס האָט מיט איר אייגענער האַנט
 געבעטלט ליבע דורך די נעכט.
 האָט אויסגעוויילט דעם שטילן וועג
 פֿון טונקעלן לאַנד —
 פֿון טויט.

איצט שפּאַנט זי אום
 ווי אַן איינזאַם פֿאַרלאָזענע
 דורך אַנסאַפֿיקער גאַס.
 און גיט אוועק אירע קושן פֿאַר גאַרנישט-ניט.
 פֿאַר גאַרנישט-ניט . . .

גאַט. מאַך אירע ליפּן זאָלן זיין זיס
 און גוט!

א נאקעטע טענצערן

אונטער וועלכן בוים אין די דזשאנגלען ביזטו געשלאָפֿן.
טענצערן שוואַרצע. אין דער שאַ פֿון דזשעז ביינאַכט ?
וועלכער וואָלד האָט ווי אַ דינער וואָל זיין דופֿט
אַרום דיין שטערן פֿלאַטערן געמאַכט ?

אונטער וועלכן בוים אין די דזשאנגלען ביזטו געשלאָפֿן.
מיידל שוואַרצע ווי די נאַכט. מיידל מיט די באַוועגלעכע היפֿטן ?
און וועלכע לעוואָנע האָט געזען. אַז האָסט דייע ליפֿן געשענקט
אַ בלאַנדן יינגל, — זאַג, טענצערן, ווי מען רופֿט'ן ? ...

א ג א ס נ פ ר ו י

ווי א פֿאַרוועלקטע בלום
אויף אַן אַרונטערגעריסן צווייגל.
איז איר טונקל-ברוינער פּאַנעם.
גלייך — צו דעם מין.
אויף וועלכן ס'איז
— לויט מען זאָגט —
א זאָל אין האַרלעם ...

די לעוואָנע אין מערק

די לעוואָנע איז נאָקעט.
דער ווינט האָט אויסגעטון די לעוואָנע;
דער ווינט האָט פֿאַרטריבן דאָס וואָלקנדיקע קלייד
פֿון לעוואָנעס לייב.
איז זי איצטער נאָקעט.
אינגאַנצן נאָקעט . . .

וויאָזוי ווערסטו פֿאַר בושע נישט רויט.
אומריינע לעוואָנע?
צי ווייסטו דען נישט.
אַז מען טוט נישט אַזוי? . . .

די נאַכט איז שייַן...

די נאַכט איז שייַן.
ווי דאָס פּאָנעם פֿון מיין פּאַלק.

די שטערן זענען שייַן.
ווי די אויגן פֿון מיין פּאַלק.

און אויך די זון איז שייַן —
די נעשאַמעס פֿון מיין פּאַלק זענען אויך שייַן...

צו די ווייסע

איך האָס אייך נישט.
ווייל אייערע געזיכטער זענען שיין.
איך האָס אייך נישט.
ווייל אייערע געזיכטער זענען פֿון ווייסקייט אַ קרוין.
טאָ פֿאַרוואָס, פֿאַרוואָס פייניקט איר מיך ?
אַ, איר ווייסע ! אַ, איר שטאַרקע !
פֿאַרוואָס, פֿאַרוואָס פייניקט איר מיך ?

ט א ר א ט

איך האָב ליב געהאַט מיין פֿריינט.
און ער — ער האָט מיך פֿאַרלאָזן ...
נישטאַ מער וואָס צו ריידן!
ס'ענדיקט זיך דאָס ליד.
אַזוי ווי ס'האַט זיך אָנגעפֿאַנגען:
איך האָב ליב געהאַט מיין פֿריינט —
— — — — —
— — — — —

פאכער

דורך אלע הימלען
גייט אויף אונדזער געשריי!
ווי ס'איז אויפגעגאנגען ס'געשריי
פֿון אונדזערע אָוועס
צווישן די פֿאלמעס פֿון אַפֿריקע —
ווייל מיר זענען איינזאם און אליין...
ס'ווערט נאָכט
און אַ פֿאָכעד באַפֿאַלט אונדז...

||

פאָלקס-לידער

באמערקונג צום ליד "דושאן האנרי".

דושאן האנרי איז א העראישע געשטאלט —
דער באפרייער פֿון נענער־שקלאפֿן, דאָס
דאָזיקע ליד, אין וועלכן טווערט פֿאַרקער־
פֿערט זיין העראַיסקייט, ווערט געוונגען אין
א צענדלינג וואַריאַנטן, אין יעדן פֿון זיי
ווערט דושאן האַנרי פֿאָרנעשטעלט פֿאַר אַן
אַנדערן אַרבעטער: אַמאָל אַ שמיד, אַמאָל
אַ שטיינאַקער, אַ באַן־אַרבעטער, אַזוי.
אַבער טאָמיד קומט ער צונויפֿן מיט זיין האַר־
מער אין האַנט, קעדיי צו צעשטערן די
שקלאַפֿעריי פֿון זיין אומגליקלעכן נענערשטאַם.

דוּשָׁאָן הָאָנְרִי

דוּשָׁאָן הָאָנְרִי הָאָט סטאַם אַווי אַמאַל געזאָגט :
— ס'איז דער מענטש אַ מענטש און נישט קיין העלפֿאַנט.
איידער איר וועט דערמאַנען זיך אין מיר —
וועל איך זיין טויט. מיטן האַמער אין האַנט . . .

דוּשָׁאָן הָאָנְרִי הָאָט געזאָגט צו זיין האַר :
— ס'איז דער מענטש אַ מענטש און נישט קיין העלפֿאַנט.
ווילאַנג כ'וועל אומגיין אַ געשמידטער אין יאָך —
וועל איך זיין טויט. מיטן האַמער אין האַנט . . .

איז דוּשָׁאָן הָאָנְרִי אַוועק אין די הויכע בערג,
אויסצוהאַמערן אַ נייעם טאַג פֿאַרן נעגערשטאַם.
איז ער צו קליין געווען. דער פֿעלדז — צו האַרט.
איז דוּשָׁאָן הָאָנְרִי געשטאַרבן מיט זיין האַמער אין האַנט . . .

דער שקלאך און דער האר

כ'האָב געזאָגט צו מיין האַר: ס'איז מיר קאַלט אין די הענט.
— גאָט האָט פֿאַרשאַלטן דייע הענט, זאָל דער וואָגן גיין!

כ'האָב געזאָגט צו מיין האַר: ס'איז מיר קאַלט אין די פֿיס.
— גאָט האָט פֿאַרשאַלטן דייע פֿיס, זאָל דער וואָגן גיין!

האַר, מיין האַר, איר זענט מיט בלינדקייט געשלאָגן.
זעט, ס'האָט דער זייגער שוין די אָוונטשאַ געשלאָגן.

האַר, מיין האַר, די סירענעס האָבן זיך צעפֿייפֿט
און דו האָסט פֿון דער אַרבעט מיך נאַכנישט באַפֿרייט.

ווען איך וואָלט געווען אַ האַר, וואָס וואָלט געווען? —
וואָלט איך אים געלאָזט שלאָפֿן גיין ביים אָוונטשיין...

האַר, מיין האַר, צי האָסטו נישט געזאָגט,
אַז איך וועל נישט אַרבעטן אויפֿן רעגן אַ גאַנצן טאָג?

עך, ווען איך וואָלט געהאַט אַ רימען, אַזוי שטאַרק און געזונט,
וואָלט איך געקאָטעוועט מיין האַר, ער זאָל ווערן בלינד...

פֿאַר וואַסער פֿון שווימיקן לעבן

איך מוז אַרבעטן לאַנג, לאַנג.

אַ, איך מוז אַרבעטן לאַנג!

אַ, גאָט! איך מוז אַרבעטן לאַנג

קעדיי צו האַבן

וואַסער פֿון שווימיקן לעבן און שוואַרצע קאווע.

וואַסער פֿון שווימיקן לעבן און שוואַרצע קאווע.

אַ, גאָט! — —

פֿאַר וואַסער פֿון שווימיקן לעבן און שוואַרצע קאווע

מוז איך אַרבעטן לאַנג.

לאַנג ...

דער ווייסער און דער נעגער

דער ווייסער גייט צום טייך
און קען אים נישט אַריבערגיין.
דראַפּעט ער זיך אויפֿן רוקן פֿונעם נעגער און מיינט —
ס'איז באַשערט דעם נעגער אַ פֿערד צו זיין ...

זאָגט דער נעגער צום ווייסן :
— פֿונקט ווי דו. האָב איך נישט מער ווי פֿיס נאָר צוויי.
אַז כ'זאָל מיט דיר דעם טייך אַריבערשפּרייזן
וואַלטן אויסוואַקסן מיר באַדאַרפֿט אַנדערע צוויי ...

דער ווייסער קריכט אויפֿן באַרג
און קען צום שפיץ נישט דערגיין.
הענגט ער זיך אָן אויפֿן נעגערס קאַרק
און באַפֿעלט מיט אים אַרויפֿצוגיין.

זאָגט דער נעגער צום ווייסן :
— פֿונקט ווי דו. האָב איך נישט מער ווי פֿיס נאָר צוויי.
אַז כ'זאָל דיך צום שפיץ-באַרג דערטראַגן.
וואַלטן אויסוואַקסן מיר באַדאַרפֿט אַנדערע צוויי ...

דער נעגער און גאָט

איך וועל אַרויף אין הימל.
זיך זעצן אויף אַ מאַלאַכעם-שטול.
איך וועל אַרויף אין הימל.
עסן. וואָס מאַלאַכעם עסן.
אַז איך וועל זיין אין הימל —
וועל איך זיין גליקלעך . . . גליקלעך...
איך — — און — — מיין גאָט!
מיר'ן טון.
וואָס מיר'ן וועלן . . .

בעלינדא און דושאָו

בעלינדא האָט ליב דושאָווען.
בעלינדא בענקט נאָך דושאָווען.
בעלינדא וויל כאַטינע האָבן מיט דושאָווען —
זאָגט דער האַר : ניין! ...

ווייל דער האַר פֿאַרמאָגט קו און פֿערד.
ווייל דער האַר פֿאַרמאָגט נעגער און זאַמען.
לאָזט דער האַר הערן זיין מעכטיק וואָרט.
וועט בעלינדא נישט האָבן דושאָווען ...

דער האַר האָט געקויפֿט אַ גראָבן שוואַרצן אַלטיטשקן.
און דער גראָבער שוואַרצער אַלטיטשקער באַשלאָפֿט בעלינדאָן...
האָט ער אירע אויגן צעעפֿנט
און בעלינדא וועט פֿאַרגעסן דושאָווען ...

ווען דער האר האָט מיך באַפֿרייט...

ווען דער האַר האָט מיך באַפֿרייט,
האַב איך געוואָלט אַוועק,
ווייט פֿון דער פֿאַרם, פֿון שקלאַפֿעריי ווייט...
נאָר כ'האַב קיין פֿרוטע נישט געהאַט
און כ'האַב נישט געקאַנט אַוועק...
גאַט! כ'האַב נישט געקאַנט אַוועק...

דער נעגער קאָן אינערגיץ נישט אַוועק,
דער נעגער האָט קיין שיך נישט אַוועקצוגיין.
דער נעגער האָט קיין זאַנג נישט זיין הונגער צו שטילן,
בלייבט דער נעגער...

וויי... סאַראַ בושע... סאַראַ בושע...
אַז אַ שקלאַף נאָך פֿערציק יאָר האָט קיין פֿרוטע נישט...

דאָס ליר פֿון יאָסעם

מיין מאַמע איז געשטאַרבן און מיין טאַטע — אויך.
האַבן זיי אַליין אויף דער וועלט מיך געלאָזט.
און איך בין אַ שקלאַף . . .

מיין מאַמע האָט מיר געזאָגט,
ווען זי איז געליגן אויפֿן טויטנבעט.
האַט מיין מאַמע מיר געזאָגט:

— וועסט גליקלעך זיין, פֿרעד,
ווען דער טייוול פֿון דער ערד
דיך צונעמען וועט . . .

האַב איך אין איינעם אַ טאַג
פֿאַרלאָזן די שטאַט
מיין גוירל אויסצומיידן . . .

היי!

וואָס מער מען וועט מיך פֿאַרפֿייניקן
אַלץ ווייטער,
אַלץ ווייטער וועל איך אַוועק! . . .

אוהו מיין קליינס...

איך וועל גיין צו א האַר,
קעדיי צו באַקומען אַ לוינ.
נאָר איך וויל נישט ער זאָל
מיט שפּילקעס מיך שטעכן
אין די פּיאַטעס פֿון די פֿיס.
אוהו, מיין קליינס, אוהו! ...

איך וועל זוכן אַ שטעל,
ווי כּוועל זיין אַ מענטש.
און אפּילע אַלס נעגער
באַקומען געזאַלט.
אוהו, מיין קליינס, אוהו! ...

איך וועל זוכן אַ שטעל —
אוהו! ... די ווייסע זענען גרויזאַם!
זיי האַבן ליב פֿאַר זייער שפּיז
דעם נעגערס בויך.
אוהו, מיין קליינס, אוהו! ...

איך וויל אַוועק ווייט, ווייט ...
זיין מיין אייגענער האַר.
שלעפּן מיינע פֿיס זיך שווער,
און די באַן לויפֿט צו גיך.
אוהו, מיין קליינס, אוהו! ...

איך וועל אַוועק ערגיזוון.
וון מען קען נישט דזשים קראָוון. (*)
נאָר איך האָב קיין קויעך נישט
צו גיין אַזוי ווייט...
אױהו, מיין קליינס, אױהו! ...

וועל איך זיך זעצן
ביים טיש פֿון דער וועלט
און גלויבן, אַז אין איינעם אַ טאָג
וועל איך געפֿונען מיין קויעך.
אױהו, מיין קליינס, אױהו! ...

(*) צונאָמען פֿאַרן נעטער.

אינהאלט:

לעננסטאָן הירוז

13	מ'בין אַ נענער
14	אַפּשטאַם
15	שטרעק אױם
16	האַרבסט-ליד
17	קאַבאַרעט
18	אַ יונגע זינגערין
19	ליד
20	אַ נאַקעמע טענצערין
21	אַ גאַספּרוי
22	די לעוואָנע אין מערץ
23	די נאַכט איז שיין
24	די ווייסע
25	פּאַראַט
26	פּאַכעד

פּאַלקסלידער

35	דזשאָן האַנרי
36	דער שקלאַף און דער האַר
37	פּאַר וואַסער פֿון שווימקן לעבן
38	דער ווייסער און דער נענער
39	דער נענער און גאַט
40	בעלינדא און דזשאָן
41	ווען דער האַר האַט מיך באַפֿרייט
42	דאָס ליד פֿון יאַסעם
43	אודה, מיין קליינס

פֿון זעלבן מחבר :

- (1) «אין שטויביקן וואַנדל» (לידער)
ברוינפֿעלד אין איזון, אַנטווערפֿן 1931.
- (2) «לערנט ליב צו האָבן סילעבן» (פּלאַקאַטן)
פֿאַרלאַג «פֿריינט», בריסל 1935.

אינגיכץ וועלן דערשיינען :

- (3) אַרסעניק (פּלאַקאַטן)
- (4) מיט נילדענער האַרף און אייזערנעם אַקער (לידער)
- (5) אין קינדערלאַנד (קינדער-לידער, מאַיסעלעך און סצענקעס).
- (6) מאַרגינען פֿון אַ דיכטערס טאַגבוך (עסייען).

Tipografia »Centrala« M. Rosenthal, Sighet-Maramureș

